

เอล ชีสเต็มมา, เยียวยาสังคมป่วยไข้ด้วยดนตรีไม่มีชนชั้น

อานันท์ นาคคง

เสียงไวโอลินออดแอด ออดแอด ค่อยๆดังขึ้น ทีละโน้ตสองโน้ต

ไวโอล่าแกรกกกราก เซลโลครี๊ดคราด ผสานกันเป็นวรรคเพลง กระท้อนกระแท่น แปร่งปร่าเกินจะใช้คำว่าไพเราะ แต่มันซุกซ่อนอะไรไว้บางอย่างที่เรียกว่าความมุ่งมั่น ในมือน้อยๆและสายตาหลายคู่ที่จ้องมองดูกระดาษโน้ตเบื้องหน้าอย่างตื่นตื่น ไวโอลินไซส์เด็กเล็กหลายตัวเพิ่งแกะกล่อง เป็นเครื่องดนตรีมือสองที่ได้รับบริจาคมาจากดินแดนห่างไกล มาสู่มือน้อยๆของพวกเขาในฐานะของเล่นชิ้นใหม่

โรงรถดูรื้อนอบอวลไปด้วยกลิ่นน้ำมันเครื่องและเหม็นโคลนไหลย้อยของเด็กๆและครูตัวเล็กแวนหนาคอนนั้น ลมฝุ่นพัดกรรโชกอยู่ข้างนอกโรงรถ มีเสียงมอเตอร์ไซค์ ซี้เมาเอะอะ และเสียงดังเหมือนปืนลั่นแว่วมาไกลๆ

...อีกนิดนะลูก ทยอีกหน่อย เกือบจะดีแล้ว กลับไปย้อนเล่นที่โน้ตห้องแรกอีกทีนะลูก ตั้งใจสิไวโอลินให้พร้อมกันนะลูก จับคันชักให้มัน เอ้า ยืนตัวตรง หายใจพร้อมกัน นับ หนึ่ง สอง สาม สี่ เข้าเพลงซัดๆ...

วันแล้ววันเล่าที่ชายหนุ่มร่างเล็ก ใส่แวนหนาคอน ใช้เวลาของเขาในโรงรถกับเด็กข้างถนนรอบย่านบ้านที่เขาพักอาศัยอยู่ เด็กพวกนี้หน้าตาแปลกแตกต่างกันไปตามต้นสายเผ่าพันธุ์ที่พวกเขาสืบสายเลือดมา มีทั้งคนพื้นเมืองเจ้าถิ่นที่อยู่กันมาเป็นพันปี คนสเปนที่อพยพมากับเรือนักล่าอาณานิคมระลอกแล้วระลอกเล่า คนอัฟกานิสถานที่ถูกกวาดต้อนมาเป็นแรงงานเมื่อหลายศตวรรษก่อน ผิวดำ ผิวขาว ผิวดำแดงน้ำตาลกร้านแดด ผมหงอกชุนเรอะมอมแมม รวมกันเป็นวงเครื่องสายที่สร้างเสียงกระท้อนกระแท่นด้วยกัน วันแล้ววันเล่า โน้ตแล้วโน้ตเล่า

เวเนซุเอลลา พ.ศ. 2518 คือเวลาเริ่มต้นของเสียงเพลงแปร่งปร่าในโรงรถอบอ้าวนั้น

ชายหนุ่มที่ทำหน้าที่เป็นครูสอนไวโอลิน ที่จริงแล้วเขาเป็นนักดนตรีสมัครเล่นชั้นดี แม้งานประจำของเขาที่ได้เงินเดือนเป็นหลักจะเป็นนักวิชาการเศรษฐศาสตร์ของหน่วยราชการแห่งหนึ่งในคารากัส เมืองหลวงของประเทศเวเนซุเอลลา มาตุภูมิที่เขากำเนิดขึ้นมาในท่ามกลางบรรยากาศการต่อสู้ทางการเมือง กับการเปลี่ยนแปลงของระบบสังคมอย่างสุดโต่งไม่อยู่นิ่ง นับจากยุคของวีรบุรุษนาม **ซิมอน โบลิบาร์** (2326-2373) ผู้ปลดแอกอิสรภาพให้แก่ประเทศย่านอเมริกาใต้ได้กลายเป็นประเทศเกิดใหม่มากมาย แบ่งภาคความขัดแย้งขึ้นอีกหลายต่อหลายภาค

เวเนซุเอลลาเป็นประเทศชายฝั่งด้านเหนือของทวีปอเมริกาใต้ติดกับทะเลแคริบเบียน มีพรมแดนติดกับประเทศกายอานาทางทิศตะวันออก บราซิลทางทิศใต้ โคลัมเบียทางทิศตะวันตก และมีหมู่เกาะนอกชายฝั่งที่อยู่ใกล้คือตริเนแดดและโตเบโก อารูบา และเนเธอร์แลนด์แอนทิลลิส เวเนซุเอลลาเป็นประเทศที่มีอุตสาหกรรมน้ำมันขึ้นชื่อเรื่องนางงามและการประกวดนางงามมาก มีนางงามติดอันดับโลกมากมายทั้งนางงามจักรวาล (Miss Universe) 6 คน, นางงามโลก (Miss World) 5 คน, นางงามนานาชาติ (Miss International) 5 คน และนางงามปฐพี (Miss Earth) 1 คน ดูจากสถิตินางงามแล้วก็น่าที่จะสนิรมย์ที่มองไปทางไหนก็มีคนสวยคนงามเต็มไปหมด หากแต่เวเนซุเอลลาก็ตัดอันดับประเทศแห่งความยากจนที่สุดในโลกแห่งหนึ่ง ซ้ำยังเป็นประเทศที่ขึ้นชื่อเรื่องอาชญากรรม ภัยสังคม ขมขื่น ฆ่าฟัน ยาเสพติด โรคระบาด ความไม่ปลอดภัยในระบบพิทักษ์ชีวิตและทรัพย์สิน ประเทศหนึ่งด้วยเช่นกัน ประชากรยี่สิบหกล้านคนตามสถิติสำรวจแบบคร่าวๆ มีไม่กี่เปอร์เซ็นต์ที่มีชีวิตสุขสบาย ได้รับการศึกษาดี และสามารถเรียกตัวเองว่าคนมีความสุขได้ ที่เหลือเป็นคนทุกข์ที่ทุกข์จริงๆ ทั้งภาวะว่างงาน เศรษฐกิจบีบคั้น การแย่งที่อยู่อาศัย และความปลอดภัยสวัสดิภาพในการดำรงชีวิตท่ามกลางคนจนคนอื่นๆ

คนจนคนทุกข์เหล่านั้น ไม่เคยหลับไหลด้วยความสุข อาหารอิมพ์ทอง ไม่เคยสัมผัสความเจียบสงัดในยามค่ำคืน เมื่อมีเสียงปืน เสียงระเบิด เสียงทะเลาะเบาะแว้ง เสียงก่นด่า และเสียงร่ำไห้ดังระงมอยู่ทั่วไป

เสียงไวโอลินแอดออด เพี้ยนโหวงโคลงเคลง ค่อยๆแทรกตัว หากเมื่อเทียบกับเสียงปี่แล้ว มันกลายเป็น เป็นลำนำเสนาะในยามค่ำคืน แทรกไปในสายลม

โฮเซ อันโตนิโอ เอเบรอย (José Antonio Abreu เกิด 7 พ.ค. พ.ศ.2482 เมืองวารেলা) หนุ่มร่างเล็กคน นั้น ผู้พลิกผันตัวเองจากนักเศรษฐศาสตร์ตามวิชาความรู้ที่ร่ำเรียนมาจากมหาวิทยาลัยคาทอลิกอันดราส เบลโล มาเป็นครูสอนดนตรีให้กับเด็กๆข้างถนนละแวกบ้าน ด้วยความรู้ทางดนตรีคลาสสิกและประสบการณ์คอนเสิร์ตที่เขาสะสมมาในวัยรุ่นก่อนนั้น กับการฝึกหัดเปียโน ออร์แกน ไวโอลิน อำนวยเพลง และประพันธ์เพลงจากวิทยาลัย ดนตรีคารากัสก่อนที่ จะหันเหไปสู่ปริญญาทางเศรษฐศาสตร์ ได้งานทำที่น่าจะสุขสบายไปเรื่อยๆ แต่กลับหันเหมา มองว่าโอกาสที่เขาน่าจะทำได้อย่างท้าทายกว่าคือ การเปลี่ยนชีวิตของผู้คนในสังคมรอบด้านของเขาให้มีความสุข ขึ้น และน่าจะเป็นเสียงกล่อมให้ผู้คนอื่นๆได้หลับฝันดีกับเสียงที่เสนาะกว่าเสียงปี่เสียงระเบิดแน่

เงินเดือนที่สะสมมาสองสามปีที่เขาไปรับจ้างทำงานวิจัยในมหาวิทยาลัยมิชิแกนช่วงพักระหว่างเรียน ปริญญาเอก ถูกแปรเปลี่ยนเป็นเครื่องดนตรีราคาถูกจำนวนหนึ่ง กระทั่งลงทุนขอบริจาคจากคนโน้นคนนี้ ไวโอลิน คุณภาพต่ำ วิโอลามีตำหนิ เซลโลปะผุ เบสหลังบวม เอเบรอยรวบรวมเงินอีกจำนวนหนึ่งเดินทางไปเสาะหาสกอ รเพลงจากร้านหนังสือมือสองและสำเนาจากห้องสมุดวิทยาลัยดนตรี กระทั่งลงทุนคัดลายมือใหม่ทำโน้ตเพลง อ่านง่าย เพื่อให้เด็กๆที่ไม่เคยคุ้นกับสัญลักษณ์แปลกประหลาดไปจากภาษาหลักที่เขาใช้สื่อสารในห้องเรียนหรือ ภาษาบนป้ายตามถนนหนทาง นี่คือนวัตกรรมที่จะเป็นพาหนะพาเขาไปสู่ความสุขที่เขาไม่เคยพบพานมาก่อน ไป สู่การสร้างเสียงที่เขาไม่เคยทำได้มาก่อน ด้วยอุปกรณ์ในมือที่คนชาวจากยุโรปสร้างทำให้เมื่อหลายร้อยปีก่อน และเป็นอุปกรณ์ที่เคยอยู่ในมือของคนที่มีฐานะแตกต่างจากพวกเขา มีวัฒนธรรมที่แตกต่าง และมีสิ่งที่เรียกว่า “ความสุข” ที่แตกต่าง ในโลกอีกฟากฝั่งหนึ่งที่เขาคงไม่มีโอกาสสัมผัสสักมากไปกว่าคุณภาพประกอบตามหนังสือพิมพ์ หนังสือนิยาย หรือจอหนัง แล้วจินตนาการสานต่อเอาเองตามมีตามเกิด

ถ้าจะเริ่มต้นเรียนดนตรี ต้องเริ่มที่เด็ก และต้องเริ่มตั้งแต่เด็กๆ

หากแต่ไม่มีโรงเรียนดนตรีให้เด็กๆได้เข้าไปเรียนกันจริง ไม่มีสถานที่ให้ฝึกซ้อม เอเบรอยตัดสินใจใช้ โรงรถเป็นโรงเรียน เด็กสิบเอ็ดคนจากละแวกบ้านเริ่มต้นงานการเป็นครูดนตรีครั้งแรกในชีวิตของเรา เสียงไวโอลิน ในโรงรถดังขึ้นวันละโน้ตสองโน้ต จนกลายเป็นบทเพลงที่เรียกว่าเพลงได้เต็มปาก

ครูดนตรีหนุ่มตัวเล็กๆ อายุ 36 เริ่มต้นการทำงานควบคู่ทั้งในเชิงปฏิบัติและเชิงนโยบาย คือการลงมือสอน ด้วยตนเอง และเขียนโครงการเป็นลายลักษณ์อักษร Social Action for Music แจกต่อทางผู้มีอำนาจในฝ่ายรัฐให้ ได้รับรู้ถึงทักษะของเขาต่อการใช้ดนตรีเพื่อแก้ไขปัญหาของสังคมเมืองในเวเนซุเอลา

เนื้อความในจดหมายแผ่นนั้น ทำหน้าที่บันทึกเจตน์จำนงของคนที่มีหัวใจครูอย่างแน่วแน่คนหนึ่ง

“ผมถามตัวเองว่ามีมันเกิดอะไรขึ้น เด็กๆสิบเอ็ดคนกับสแตนด์วางโน้ตที่ทางรถเอาไว้สิบห้าอัน ผมตั้ง อยู่เป็นครู ตั้งคำถามกับตัวเองว่า เดียวก่อนนะ ถ้ามันไม่ได้ผลละ จะเกิดอะไรขึ้น แต่พอเด็กน้อยคนนั้นเปิดกล่อง ไวโอลิน ของเล่นชิ้นใหม่อยู่ในมือเขา สายตาจ้องมองมาทางผม ความเงิบเกิดขึ้นชั่วขณะ ผมจึงกลับไปที่เขา แล้วก็นึกในใจว่า เอาหละ เป็นไรเป็นกัน สิ่งที่ผมต้องทำตรงนั้นคือหาทางทำให้เขาสร้างเสียงไพเราะของมันออกมาให้ได้”

แล้วความไพเราะก็พิสูจน์ตัวมันเอง ดนตรีที่เด็กยากจนข้างถนนมาตั้งวงเล่นด้วยกัน ผสานความมุ่งมั่น ตั้งใจของเขา ได้ส่งสำเนียงเสียงเสน่ห์ของมันไปถึงผู้ใหญ่ในประเทศเวเนซุเอลา ให้ต้องมนต์ของดนตรี และเข้าใจ ในการทำงานเพื่อสังคมของครูหนุ่มตัวเล็กๆแวนหาเตอะคนนี้

จากวงดนตรีเล็กๆ เริ่มเติบโตเป็นวงดนตรีใหญ่ขึ้น ใหญ่ขึ้น เครื่องดนตรีอีกหลายชิ้นถูกนำมาต่อเติม จาก โรงรถ ทางราชการอนุมัติพื้นที่ศูนย์กลางชุมชนให้เขาปรับปรุงเป็นห้องเรียนดนตรี ห้องซ้อมดนตรี และเวทีแสดง ดนตรี พร้อมทั้งยอมรับความคิดเห็นในการจัดโปรแกรมการเรียนดนตรีฟรีไม่มีค่าใช้จ่ายของเขาเพื่อส่งเสริมให้ชุมชน

ต่างๆมีพื้นที่และโอกาสการเรียนรู้ดนตรีกัน ครูเอเบรรอยทำงานหามรุ่งหามค่ำทั้งการสอน การผลิตตำราความรู้ทางดนตรีแปลเป็นภาษาพื้นเมืองให้เด็กหัดอ่าน การบรรยายความรู้ทางความซาบซึ้งในดนตรีแก่ผู้คนหลายระดับชั้นในสังคมนเวเนซุเอลา ด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย แทรกแนวคิดที่คมคาย

“ในสังคมที่ต้องการการดูแลกันและกันด้วยวิถีของศิลปะ ผมหวังที่จะเห็นเวเนซุเอลามีการเติบโตในทางกิจกรรมดนตรีขยายไปในมุมกว้าง มีวิชาดนตรีให้คนได้เรียนรู้ มีวงดนตรีให้คนได้ฟัง มีเครื่องดนตรีให้เด็กของเราได้สัมผัส มีวงร้องประสานเสียงให้เด็กของเราได้เปล่งเสียงร่วมกัน ไม่ว่าจะในเมืองใหญ่หรือหมู่บ้านเล็กๆในชนบททุกๆคนมีสิทธิที่จะเป็นผู้สร้างสรรค์ทางดนตรีร่วมกัน และสร้างสรรค์ให้เหมาะสมกับตนเอง”

ครูเอเบรรอยตั้งชื่อโครงการพัฒนาดนตรีเพื่อเด็กและสังคมของเขาว่า “เอล ซิสเต็มมา” El Sistemma (หมายถึง The System ในภาษาอังกฤษ) พร้อมทั้งจัดตั้งมูลนิธิเครือข่ายการดนตรีเยาวชนแห่งชาติเนเนซุเอลาขึ้น (ภาษาพื้นเมือง Fundación del Estado para el Sistema Nacional de las Orquestas Juveniles e Infantiles de Venezuela หมายถึง the Foundation for the National Network of Youth and Children Orchestras of Venezuela) ทางรัฐบาลพิจารณามอบรางวัลการทำงานเพื่อสังคมด้วยดนตรีแก่เขาครั้งแรกเมื่อ พ.ศ.2522 พร้อมทั้งการได้งานทำของครูเอเบรรอยในกระทรวงวัฒนธรรม และการแสดงทัศนะของเขาที่ลุ่มลึกขึ้นตามลำดับ

“ผมไม่ได้หวังว่าวงดนตรีที่เกิดขึ้นมานี้จะเป็แนวชั่วคราว เล่นคอนเสิร์ตไม่กี่ครั้งแล้วก็เลิกจากกันไป แต่ผมอยากให้มันเป็นโลกใบใหม่ที่ทุกคนได้มาอยู่ด้วยกัน มาพบปะกันผ่านกิจกรรมของดนตรี มีคนเล่น มีคนฟัง มีคนสนใจสนับสนุนงานดนตรีเพื่อเด็กของเราจะได้เรียนรู้สิ่งที่อยู่ทั้งภายนอกสังคมนวัฒนธรรมเวเนซุเอลาและวิญญาณของเวเนซุเอลาเอง แม้ว่าดนตรีคลาสสิกที่เราหัดเล่น จะเคยเป็นศิลปะของคนกลุ่มน้อย รับรู้กันไม่กี่คน ซาบซึ้งกันได้ยาก แต่เราก็น่าจะหาทางทำให้คนกลุ่มใหญ่ได้เข้าถึงความงามของศิลปะนี้ได้เช่นกัน ผมหวังว่าจะได้เห็นปลายทางที่ดนตรีเป็นพื้นที่รวมของศิลปะเพื่อคนหมู่มาก เป็นของมวลชน ไม่ใช่เพียงความสุขส่วนตัว เราสามารถแบ่งปันกันและกันได้ สังคมใหญ่สามารถเข้าถึงดนตรีที่เคยเป็นศิลปะของคนกลุ่มน้อยได้”

หลายปีต่อมา เขาได้มีเพื่อนๆที่เข้าใจในความมุ่งมั่นของเขาและอาสาสมัครหนุ่มสาวมาช่วยสอนดนตรีเด็กๆอีกมากมาย ทุนการศึกษาของรัฐบาลเวเนซุเอลาได้ถูกจัดสรรขึ้นผ่านงบประมาณแผ่นดินทุกยุคสมัยอย่างต่อเนื่อง โน้ตเพลงเดินทางมาจากหลายแหล่งของโลกเพื่อป้อนความรู้ในการฝึกหัดไล่สเกล ฝึกจังหวะ ฝึกความรู้ทางทฤษฎีดนตรีให้กับเด็กๆ ภาษาดนตรีเป็นภาษาใหม่ที่เด็กคุ้นเคยมากขึ้น มากขึ้น และถนนที่เขาต้องตระเวนขับรถไปสอนดนตรี ไปฝึกซ้อมให้วงดนตรีสมัครเล่นมือใหม่ที่เกิดขึ้น ยาวไกลขึ้น ไกลขึ้น

แม้สังคมนอก บนท้องถนน ผู้คนจะยังหวาดผวากับความรุนแรงและอาชญากรรมที่เกิดขึ้นได้ทุกเมื่อ เชื้อวัน แต่ในพื้นที่ชุมชนกลางของแต่ละเขต ซอกมุมใต้หลังคาบ้านซอมซอในสลัมใหญ่ เสียงเพลงอันเปี่ยมไปด้วยความงดงาม ได้โอบกอดให้เด็กๆพื้นเมืองเวเนซุเอลา ได้ร้อง ได้เล่น ได้มองเห็นความสุขที่ซุกซ่อนอยู่บนเส้นสายเสียง และหลับไหลอย่างมีความหวังว่า วันพรุ่งนี้ จะดีขึ้นกว่าวันนี้ เพลงของฉัน เพลงของเรา จะไพเราะกว่าวันนี้ โครงการเอล ซิสเต็มมาพิสูจน์คุณค่าของการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมด้วยดนตรีไปอย่างต่อเนื่อง สถิติอาชญากรรมตามถนนและจำนวนผู้ติดยาเสพติดลดน้อยลง จำนวนเด็กต้องโทษในสถานพินิจคดีเยาวชนลดน้อยลง เด็กรุ่นใหม่เติบโตด้วยการได้สิทธิเรียนดนตรีฟรี ใช้เวลาของพวกเขากับการฝึกซ้อมดนตรีอย่างเพลิดเพลิน ได้เพื่อนร่วมวงร่วมรุ่นชั้นปีการเรียน ร่วมไปดูไปชมคอนเสิร์ตด้วยกัน แบ่งโลกการเรียนหนังสือ การเรียนดนตรี การปฏิบัติตัวกับครอบครัวของเขาอย่างเป็นคนดีมีระเบียบวินัย มีรสนิยมและมีหัวใจละเอียดอ่อนกับโลกที่เขาเติบโต

“...นี่คือสิ่งยืนยันว่าดนตรีเป็นส่วนหนึ่งของการหลอมรวมสังคมที่เราพึงปรารถนา ดนตรีเป็นสื่อในการพัฒนาสังคมในทางที่ละเอียดอ่อนที่สุด ดนตรีเป็นตัวนำพาคุณค่าของมนุษย์ทั้งในด้านการปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืนประสานสัมพันธ์ระหว่างกัน พลังของดนตรีสามารถเชื่อมโยงคนทั้งสังคมให้เป็นหนึ่งเดียว และในขณะที่เดียวกันก็ดูดซับความรู้สึกอิสระเสรีของของทุกคนเอาไว้...”

จากเด็กยากจนจำนวนร้อย เพิ่มจำนวนทบทวีขึ้นเป็นพัน หมื่น แสน และหลายแสน ในช่วงเวลาสามสิบห้าปีต่อเนื่อง ครูเอเบอร์รอยไม่เคยหยุดความมุ่งมั่นฝันใฝ่

สามสิบห้าปีเช่นกัน เวเนซุเอลายังไม่เคยหยุดปัญหาความยากจนและอาชญากรรม เช่นเดียวกับไม่เคยหยุดส่งเสริมการประกวดประชันความงามมาอย่างต่อเนื่องทั่วโลก รัฐบาลภายใต้การนำของ พณฯ ฮูโก ชาเวซ ยังไม่เคยสงบสันติ ปริมาณคนจนคนทุกข์คิดเป็น 1 ใน 3 ของประชากรทั่วประเทศ

แต่ในขณะเดียวกัน ประเทศนี้ก็ไม่เคยเจียบเสียงเพลงคลาสสิก เด็กหันมาเรียนรู้เรื่องดีดสีตีเป่าและขับร้องกันอย่างจริงจัง นักดนตรีรุ่นใหม่ ๆ ที่เติบโตจากโครงการเอล ซิสเต็มมา เริ่มออกไปเป็นคนดังรุ่นใหม่ในเวทีคอนเสิร์ตทั่วโลก อาทิ Edicson Ruiz, Joen Vazquez, Pedro Eustache, L. Miguel Rojas, Edward Pulgar, Natalia Luis-Bassa ในจำนวนนี้ **กस्ताโว ดูดามेल (Gustavo Dudamel)** คีซย์เอกคนหนึ่งของครูเอเบอร์รอย ได้ชื่อว่าเป็นวาทยากรคนหนุ่มที่โลกดนตรีคลาสสิกร่วมสมัยให้การยกย่องว่ามีฝีมือดีที่สุดในเวลานี้ มีแฟนคลับมากมาย ดูดามेलได้ชื่อเล่นในวงการว่า **เดอะดูดี The Dudue** วงออร์เคสตราเยาวชนที่ใช้ชื่อของวีรบุรุษแห่งเวเนซุเอลาผู้ปลดปล่อยให้แผ่นดินนี้มีอิสรภาพ **วงดุริยางค์ซิมง โบลิวาร The Orquesta Sinfónica Simón Bolívar (Simón Bolívar Symphony Orchestra)** ได้รับการตอบรับอย่างชื่นชมทั่วโลกเช่นกัน ได้เดินทางไปเปิดคอนเสิร์ต ณ คาร์เนกีฮอลล์ สหรัฐอเมริกา แสดงในเทศกาลดนตรีพร้อมส์ของสถานี่ปีปีซี ณ กรุงลอนดอน กับผลการวิจารณ์ที่ดีเยี่ยม ทำให้แหล่งทุนจากทั่วโลก หันมาร่วมสนับสนุนโครงการดนตรีศึกษาเพื่อสังคมโครงการนี้อย่างจริงจังมากขึ้นตามลำดับ วงดุริยางค์ซิมง โบลิวาร มีสถานที่ฝึกซ้อมอย่างหรูหราในปัจจุบัน ณ Inter-American Center for Social Action Through Music มีคิวทัวร์คอนเสิร์ตแน่นขนัดและเป็นวงดนตรีในความใฝ่ฝันของเด็กๆเวเนซุเอลาที่จะได้มีโอกาสทดสอบความสามารถเข้ามาเป็นสมาชิกในวงนี้ จากเครือข่ายวงดนตรีดุริยางค์เยาวชนทั่วประเทศที่มีอยู่ขณะนี้แล้วราว 200 วง (แต่ละวงมีขนาดใหญ่ นักดนตรี 80-100 คน ทั้งนี้ไม่นับวงขนาดเล็กอีกมาก) และในทางกลับกัน สมาชิกหนุ่มสาวยอดฝีมือของวงซิมง โบลิวาร ก็หันไปทำหน้าที่ครูรุ่นใหม่ สอนนักดนตรีรุ่นน้องๆ สืบทอดภารกิจของครูเอเบอร์รอย ซึ่งแม้จะเด๋าซาลงทุกวัน หากแต่ยังไม่เคยหยุดยั้งการสอนดนตรีและไม่ย่อท้อที่จะทดลองหาวิธีการใหม่ๆในการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กยากจนในเวเนซุเอลาเลยสักวัน

สามสิบห้าปี เอล ซิสเต็มมา ไม่ได้จำกัดพื้นที่อยู่เพียงในขอบเขตประเทศเวเนซุเอลาอีกต่อไป วิธีคิดกระบวนการสอนดนตรี แนวนโยบายการส่งเสริมดนตรีเพื่อเด็กและสังคมในฝันของครูเอเบอร์รอย โครงการเรียนดนตรีฟรี โครงการสร้างพื้นฐานการพัฒนาเด็กด้วยดนตรีคลาสสิกให้เหมาะสมกับสังคมภาววัฒนธรรม ขยายขอบเขตออกไปในโลกกว้าง แม้กิ่งก้านสาขาไปสู่ประเทศที่มีปัญหาทางสังคมไม่ต่างกันถึง 23 ประเทศ แม้กระทั่งประเทศที่เจริญแล้วอย่างอังกฤษ สหรัฐอเมริกา ก็มีสาขาของเอล ซิสเต็มมา เป็นที่รู้จักและยอมรับในวงการดนตรีศึกษาและภาครัฐ เดอะดูดี กस्ताโว ดาดูเมล คีซย์เอกในโครงการเอล ซิสเต็มมา กลายเป็นวาทยากรเนื้อหอมที่วงออร์เคสตราทั่วโลกรู้จักเป็นอย่างดี รวมทั้งมีแฟนคลับที่ติดตามวิจารณ์ผลงานคอนเสิร์ตของเขาอย่างชื่นชม ปัจจุบันเดอะดูดีได้ถือไม้บาตองเป็นหลักให้แก่วงดุริยางค์แห่งนครลอสแอนเจลิส มีแผ่นเสียงที่เขาทำหน้าที่วาทยากรเผยแพร่จำนวนไม่น้อย รวมทั้งมีภาพยนตร์สารคดีและงานบันทึกการแสดงคอนเสิร์ตผลิตออกมาอีกด้วย

รางวัลจำนวนมาก จากองค์กรวัฒนธรรมนานาชาติและของโลก ได้มอบให้แก่ครูเอเบอร์รอย อาทิ รางวัลยูเนสโกในฐานะบุคคลดีเด่นทางวัฒนธรรมดนตรีเพื่อสังคม ปี 1995 และ 1998, รางวัล Right Livelihood Award 2001, รางวัล World Culture Open Creative Arts Award 2004, the Order of the Rising Sun, Grand Cordon (Japan, 2007), the Glenn Gould Prize (Canada, 2008), the Puccini International Prize (Italy, 2008), honorary memberships at the Royal Philharmonic Society (United Kingdom, 2008), Beethoven-Haus Society (Germany, 2008), the B'nai B'rith Human Rights Award (Venezuela 2008), the Crystal Award of the World Economic Forum and the TED Prize (2009), the Polar Music Prize (the Royal

Swedish Academy of Music, 2009), Erasmus Prize (Netherlands, 2010) มีบทจารึกเกียรติคุณผลงานของ
ครูเอบรอยเผยแพร่ตามสื่อต่างๆมากมาย รวมถึงการผลิตภาพยนตร์สารคดีและเอกสารวิชาการจำนวนมาก

บนเวทีอันทรงเกียรติแห่งหนึ่งของการรับรางวัลที่มอบแล้วมอบอีก โฮเซ อันโตนิโอ เอบรอย ครูดนตรีผู้เฒ่า
เอ่ยเอื้อนขึ้นมาด้วยน้ำเสียงแผ่วเบา

“ในโลกที่เราต้องอดทนต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชน ความไม่เท่าเทียมกันของสังคม ในโลกที่แตกต่างหลากหลาย
หลาย และความขัดแย้งที่ทวีความรุนแรงขึ้นทุกเมื่อเชื่อกัน เราไม่ควรละเลื้มว่า เด็กๆของเรา ก็คือผู้ที่จะต้องเติบโต
ต่อไป เเผชิญโลกนี้ต่อไป เด็กทุกคน ไม่ว่าจะยากดีมีเงิน ไม่ว่าจะอดอยากหรืออิมท้อง ไม่ว่าจะจะมีที่นอนหมอนน่มนุ่ม
สบายหรือเร่ร่อนไร้ที่อยู่ เขาทุกคนควรได้รับสิทธิในการเข้าถึงดนตรี ได้มีดนตรีเป็นพลังในการเรียนรู้ของกายใจ ขอ
ให้เราทุกคนเปิดเส้นทางให้เด็กๆได้เห็นความงามของดนตรีกันเถิด และดนตรีนั้นแหละ ที่จะเปิดประตูต่อไปให้
เด็กๆของเราได้เห็นความงามของชีวิตอนาคตของพวกเขา”

“ในฐานะครูดนตรี การให้การศึกษาดนตรีนั้นมากกว่าหน้าที่ของผม มันคือวิญญาณภายใน รางวัลที่ผมได้
รับมาตลอดชีวิต คือเสียงดนตรีไพเราะที่มาจากจิตใจงดงามของเด็กๆต่างหาก”

เสียงไวโอลินพริ้วพราย เครื่องสายรีโนฮูมสานไปกับเครื่องเป่าเจดจ้า เป็นมหาสมุทรดนตรีหิม่าที่งดงาม
เกินบรรยาย ท่วมท้นอยู่ในโรงละครแอร์เย็นฉ่ำหลังใหม่ที่เพิ่งสร้าง ให้เป็นสวรรค์ชั้นดนตรีแห่งใหม่ของเวเนซุเอลา

เครื่องดนตรีสวยงามวิบวาวอยู่ในมือของคนหนุ่มสาวบนเวทีคอนเสิร์ตหรรษาเบื้องหน้านั้น สายตาฝ้าฟาง
ของชายแก่ๆคนหนึ่งที่ยพยายามมองลอดแว่นหนาๆที่ผ่านการใช้งานมานาน ภาพเคลื่อนไหวของครูตัวเล็กกับ
เด็กน้อยข้างถนนเมื่อสามสิบกว่าปีก่อนค่อยๆฉายย้อนกลับมาในความทรงจำ

ชายชราหัดบตาลง นั่งพิงพนักเก้าอี้สบายๆ ปล่อยให้หูทำงาน และจินตนาการไปกับวลีเพลงผกผัน
ประสานทำนองจังหวะของมันอย่างมีความสุข

โน้ตเพลงสุดท้ายจบลง เสียงปรบมือยาวนาน วาทยากรหนุ่ม เดอะดักท์หันกลับมาโค้งคำนับผู้ชม และผาย
มือไปยังชายชราวัยเด็กคนนั้น เสียงปรบมือจากนักดนตรีหนุ่มสาวดังขึ้นกราวเกรียว ผสานไปกับเสียงปรบมือที่ทบ
ทวิของคนดูรายรอบ

แหล่งสืบค้นเพิ่มเติม

เว็บไซต์ข้อมูลเกี่ยวกับ โฮเซ อันโตนิโอ เอบรอย - กุสตาโว ดูเมล และวงดุริยางค์ซิมง โบลิวาร

1. วิกิพีเดีย ประวัติครูเอบรอย http://en.wikipedia.org/wiki/José_Antonio_Abreu
2. วิกิพีเดีย โครงการเอล ซิสเต็มมา http://en.wikipedia.org/wiki/El_Sistema
3. เว็บไซต์วงดุริยางค์ซิมง โบลิวาร <http://www.fesnojiv.gob.ve/en.html>
4. เว็บไซต์วาทยากร กุสตาโว ดูดาเมล “เดอะดักท์” gustavodudamel.com

ภาพยนตร์วิดีโอควรม

สารคดี El Sistema: Music to Change Life (2009) นำแสดงโดยสมาชิกวงดนตรี Simon Bolivar Youth
Orchestra, Caracas Children's Orchestra, Gustavo Dudamel, Jose Antonio Abreu กำกับโดย Paul
Smaczny และ Maria Stodtmeier ภาษาสเปน, ซับไตเติ้ลภาษาอังกฤษ-ฝรั่งเศส-เยอรมัน ผลิตโดยEUROARTS
ความยาว 100 นาที ได้รางวัลจากการประกวดภาพยนตร์สารคดีชิคาโก2010, ฮอนโนลูลู2010, ICCTUC อ่านเพิ่ม
เต็มในเว็บไซต์ <http://www.el-sistema-film.com>